

# Állj ki a magyar természetért - Európában is!

[www.magyartermeszt.hu](http://www.magyartermeszt.hu)

Szakmai háttéranyag a természetvédelmi irányelvekkel kapcsolatos [társadalmi konzultációhoz](#)

Készítette: MME - MTVSZ - WWF

## *A természetvédelmi irányelvek jelentik az egyesült Európa természetvédelmének alapját*

A természet nem ismer politikai határokat. Európa természeti kincsei, erőforrásai olyan közös javak, amelyek megőrzése nem bízható teljes egészében a tagországok változó politikáira. Uniós csatlakozásunktól kezdődően éppen ezért Magyarország páratlan természeti értékeit európai szintű természetvédelmi jogszabályok, ún. irányelvek is óvják.

A **Madárvédelmi irányelv** és az **Élőhelyvédelmi irányelv** jelentik az uniós természetvédelem alappilléreit. Céljuk az európai élővilág, a természetes vagy természetközeli élőhelyek, állat- és növényfajok megóvása, természetvédelmi helyzetük helyreállítása, megőrzése, javítása. Az irányelvek sorolják fel azokat a ritka vagy veszélyeztetett, **közösségi jelentőségű fajokat és élőhelyeket**, amelyek védelme érdekében a tagországoknak területeket kell kijelölniük - ezek az Európai Unió szárazföldi területének csaknem egyötödét kitevő **Natura 2000 hálózat** területei. A Natura 2000 területeken alapvető elővigyázatossági szabályok betartásával, továbbá speciális intézkedésekkel, célzott támogatásokkal, és korlátozásokkal biztosítani szükséges a természeti értékeket megőrző, azokat nem veszélyeztető földhasználatot, gazdálkodást.

## *A Natura 2000 hálózat segíti hazánk természetes élővilágának megőrzését is*

Az uniós jogszabályok átültetésével és a Natura 2000 hálózat bevezetésével a hazai természetvédelem jelentős plusz erőforrásokhoz jutott: a valamilyen fokú védelem alatt álló területek kiterjedése duplájára nőtt, a természetvédelmi szempontok érvényesítési és a jogszabályok betartatási lehetősége új (európai) szintre lépett, a célzottan természetvédelmi célokra felhasználható források nagysága pedig a sokszorosára duzzadt a különböző uniós támogatási alapok megnyílásával. Az irányelveknek és a Natura 2000 hálózatnak köszönhetően sikerült természetvédelmi szempontból kedvezőbb irányba terelni, illetve megakadályozni indokolatlan és átgondolatlan ipari jellegű beruházásokat (bányányítások, reptér- és szórakoztatóközpont építések). Ugyanakkor megnyílt a lehetőség egy sor természetvédelmi fejlesztés, élőhely-rekonstrukció, ökoturisztikai beruházás előtt. A többségi uniós finanszírozású LIFE programok alapvetően járultak és járulnak hozzá olyan emblematikus állatfajok helyzetének javításához, mint a **túzok**, a **kerecsensólyom**, a **parlagi sas** vagy a **rákosi vipera**. A Natura 2000 területeken gazdálkodók számára is új pénzügyi források váltak elérhetővé. Ezek egyrészt támogatják a fenntartható gazdálkodásra való átállást, másrészt ellentételezik a természetvédelmi elvárások miatt esetenként kieső bevételeket. Hazánk egyedülálló gazdagságú gyepterületei és vizes élőhelyei az intenzív földhasználat következtében a jelenleginél is kisebb területre zsugorodtak volna célzott természetvédelmi, illetve agrár-környezetgazdálkodási támogatások nélkül.

## *Az európai természetvédelem alappillérei veszélybe kerültek*

A tavaly Jean-Claude Juncker vezetésével felálló **Európai Bizottság** a 2020-as uniós célkitűzés, azaz a kontinens gazdasági növekedése komoly akadályának látja a túlzott szabályozást, illetve az ebből fakadó adminisztratív terheket; a megoldást pedig a szabályozás egyszerűsítésében keresi. Ezzel párhuzamosan, a rövid távú gazdasági érdekektől vezérelt érdekcsoportok egyre erősödő nyomása is ebbe az irányba hajtja az európai döntéshozókat. Ennek nyomán a Bizottság átfogó eljárást indított az uniós keretszabályok (irányelvek/direktívák) korszerűségének vizsgálata érdekében.

A **deregulációs folyamat a környezet- és természetvédelem területét is elérte**, noha ezen a területen a visszalépés jóval több hátrányos, mint előnyös következménnyel járna. Ez év tavaszán a két természetvédelmi irányelv; a madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelv [alkalmassági vizsgálatát](#) indították el<sup>1</sup>, tagországi állami és civil szakértők, továbbá a nagyközönség bevonásával.

<sup>1</sup> [http://ec.europa.eu/environment/consultations/pdf/nature\\_fitness/intro\\_hu.pdf](http://ec.europa.eu/environment/consultations/pdf/nature_fitness/intro_hu.pdf)

## **Közös fellépés az európai természetvédelmi eredmények megőrzéséért**

Az európai természetvédelmi civil szervezetek (BirdLife, WWF, Friends of the Earth, EEB) egyöntetű véleménye szerint az elmúlt évtizedek bebizonyították, hogy az egységes európai természetvédelmi szabályozás sikeres, és az irányelvek a jelen formájukban is maradéktalanul alkalmasak arra, hogy keretet adjanak Európa természeti értékeinek megővéséhez.

Való igaz, hogy a természetvédelmi irányelvek és így a tagországi jogszabályok is egyes természetbarát földhasználati módokat és beruházás típusokat előnyben részesítenek, a szélsőségesen káros formáit pedig kizárják a Natura 2000 területekről. Ráadásul az irányelvekben foglaltak nem megfelelő kommunikációja, elégtelen finanszírozása társadalmi és (elsősorban) gazdasági érdekkellentéteket szülhet. **Fontos hangsúlyozni ugyanakkor, hogy ezek a problémák a legtöbb esetben nem az irányelvekben lefektetett szabályozás, hanem azok megvalósításának a hiányosságai.**

Az irányelveket olyan időszakban alkották és fogadták el, amikor a biológiai sokféleség drámai csökkenése, a természet pusztulása először váltott ki magas szintű politikai reakciókat és elköteleződéseket. Az azóta eltelt időszak bebizonyította, hogy **a természeti erőforrások megőrzése összeegyeztethető, sőt az egyik kulcsa a fenntartható fejlődésnek.** A jelenlegi gazdasági és politikai érvek azonban ismét szembeállítják a természeti erőforrások védelmét a gazdasági fejlődéssel. Ilyen körülmények között rendkívül kockázatos a meglévő természetvédelmi szabályozók felülvizsgálata és esetleges módosítása. A rövid távú gazdasági szempontok szűklátókörűsége, és az ésszerűtlen gazdasági növekedés kényszere drámaian megnöveli az esélyét annak, hogy elveszítjük az európai természetvédelem eddig elért eredményeit, megrendül a Natura 2000 ökológiai hálózat integritása, ami drasztikus hatással lenne a hazai természeti értékeinkre is.

Az évtizede még példaértékű **magyarországi természetvédelem elmúlt évtizedben tapasztalt lejtmenetét éppen az európai uniós természetvédelmi szabályozás képes fékezni** - egyelőre: az uniós támogatások valamelyest ellensúlyozzák a hazai forráselvonásokat, a szabályozások pedig az intézményrendszer működési zavarai ellenére képesek fenntartani a természetvédelem érdekérvényesítő képességének alapvető szintjét. **Az uniós szabályozás „megreformálása” ezt az ellensúlyt is kiiktatná, így hazánkban hatása többszörösen lenne érzékelhető.**

Az MME, az MTVSZ és a WWF Magyarország is csatlakozott ahhoz az európai szintű civil mozgalomhoz, amely kiáll a természetvédelem eddig elért eredményeinek a megővése, a jogszabályi keretek hatékonyságának a megőrzése mellett.

## **Véleményezési lehetőség szakértőknek és laikusoknak is**

**2015. július 24-ig nyitva áll a lehetőség minden uniós állampolgár és szervezet számára, hogy egy minden EU-s nyelven elérhető kérdőíven keresztül véleményt nyilvánítsanak az európai természetvédelem jogszabályi kereteivel kapcsolatban. A kérdőívet rövid és hosszú változatban készítették el, hogy teret adjon mind a laikus, mind a szakértői hozzászólásoknak.** A hosszú kérdőív a [Bizottság honlapján](#)<sup>2</sup> érhető el (a jobb oldalon lehet a magyar nyelvet kiválasztani). Az egyes kérdések megválaszolásához a természetvédelmi szervezetek készítettek egy szakmai javaslatot, amely véleményünk szerint a leginkább alkalmas a természetvédelmi jogi háttér kiszámítható és koherens fenntartásának, és ezáltal a természeti értékek és erőforrások megőrzésének a támogatására. Ez a segédanyag, a javasolt válaszokkal kitöltött hosszú kérdőív [innen letölthető](#)<sup>3</sup>.

Mindemellett, az európai természetvédelmi civil szervezetek kampánya a nem szakmabeli, de **a természetért tenni vágyó lakosságnak segít, hogy a [www.magyartermeszet.hu](http://www.magyartermeszet.hu) oldalon keresztül egy kattintással el tudják küldeni Brüsszelbe a természet védelmét támogató válaszokkal kitöltött rövid kérdőívet.**

<sup>2</sup> <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/EUNatureDirectives>

<sup>3</sup> [http://wwf.hu/media/file/1431503900\\_Natura\\_kerdoiv\\_Kitoltesi\\_segedlet.pdf](http://wwf.hu/media/file/1431503900_Natura_kerdoiv_Kitoltesi_segedlet.pdf)